

ЛТОПИСЕЦЬ

Таємниця родоводу Авраама

Костянтин Собо́ль

**МІРА
ДЛЯ ЧАСУ ЖИТТЯ**

роман

том 3

Київ

УДК 821.161.2'06-311.3-311.6
С54

Соболь Костянтин

С54 Літописець. Таємниця родоvodu Авраама : роман-трилогія : Кн. 1: у 3 т. Т. 3. Міра для часу життя / Костянтин Соболь. Київ : Видавництво Ліра-К, 2024. 324 с.
ISBN 978-617-520-732-1

Історико-пригодницький роман-трилогія «**Літописець. Таємниця родоvodu Авраама**» – захоплюючий за сюжетом, гостросоціальний твір, основою якого є дружба та справжні людські цінності у світі, де все продається та купується. Життя родового патріарха Авраама, багатого князя стародавнього Ханаана, вперше розкривається перед читачем у його реальному часі на тлі історичних подій тих років.

Головний герой роману – майбутній князівський літописець Медад, щойно народившись у 1698 році до Р.Х., відразу потрапляє в неймовірний вир подій, що різко змінює долі оточуючих його людей і, часом, ставить його самого на межу життя і смерті. Підступні інтриги та шпигуни-вбивці, природні катаклізми та жорстока облога міст, шкільні науки та перше хлоп'яче кохання...

Хто ж він, цей таємничий хлопчик, записи якого перебувають сьогодні в кожному другому будинку по всьому світу на перших сторінках Біблії? Адже він назавжди так і залишився нікому не відомим літописцем.

Третій том трилогії «**Міра для часу життя**» висвітлює підліткові роки життя головного героя та становлення його як літописця Авраама, розкриває секрет довгого життя стародавніх царів, а також розповідає про його старання в складанні родоvodu Авраама, в який закралися особисті таємниці майстра Медада...

УДК 821.161.2'06-311.3-311.6

ISBN 978-617-520-732-1

© Соболь К., 2024

© Видавництво Ліра-К, 2024

Чинні особи на 1685 р. до Р.Х.

Сім'я літописця:

Нісан – «цвітіння» – начальник варти та охоронець сім'ї Авраама, 49 років, асирієць, професійний воїн.

Ганна – «прихильність» – дружина Нісана, 41 рік, арамеянка.

Медад – «друг» – син Нісана та Ганни, 13 років, друг Ісаака, юний писець Авраама та майбутній його літописець.

Сім'я Авраама та його люди:

Авраам – «батько народів» – середній син Фарри, 66 років, (1751 – 1663,5 рр. до Р.Х.), єврейський князь і патріарх роду, багатий скотар та рабовласник, ханаанський кочівник.

Сарра – «мати безлічі людей» – дружина Авраама та його сестра по батькові, 61 рік, (1746 – 1682,5 рр. до Р.Х.), мати Ісаака, господарка стоянки в діброві Мамре.

Ісаак – «той, що сміятися» – єдиний син Сарри, 16 років, (1701 – 1611 рр. до Р.Х.), другий син Авраама, господар стоянки в оазисі Беер-лахай-рой.

Еліезер – «сумісність» – головний управитель Авраама, 53 роки, асирієць.

Ітамар – «фінікова пальма» – лікар і друг Авраама, 74 роки.

Овід – «овен» – управитель стоянкою в діброві Мамре.

Белар – управитель стоянкою в оазисі Беер-лахай-рой.

Хушай та **Шафан** – сини Белара, 18 років та 17 років, друзі Ісаака та Медада.

Беніна – «благословенна» – дочка Белара, 12 років, закохана у Медада.

Мікша (Берзан) – раб Авраама, втікач, шпигун царя Іллікіїра в Дамаску під ім'ям купця Берзана, сина Шомула з Кіріафаїма.

Беніно – молодий помічник Нісана у торгівлі, раб Авраама.

Шуліта – друга, після Агарі, наложниця Авраама, народила хлопчика та дівчинку.

Бела – третя наложниця Авраама, народила дівчинку.
Міріам – «гірка» – дівчина зі стоянки в діброві Мамре, знайома Медада.
Діна – дівчина зі табору Беер-Шева, знайома Медада.
Ламер – юнак-страж, один із пастухів Авраама.

Родина Ізмаїла та його люди:

Ізмаїл – «хай почує Бог» – первісток Авраама та син Агарі, 23 роки, князь ізмаїльтян (1708 – 1639,5 рр. до Р.Х.).
Амізі – «квітка» – дружина Ізмаїла, єгиптянка, дочка шкільного вчителя та зоречота.
Наваіюф – син Ізмаїла та Амізі, первісток, 2 роки.
Кедар – другий син Ізмаїла та Амізі, 1 рік.
Агар – «мандрівниця» – вільна жінка, 49 років, єгиптянка, перша наложниця Авраама, господиня стоянки в оазисі пустелі Фаран.
Узза – «всемогутній» – управитель у таборі Ізмаїла, 58 років, був хранителем сім'ї молодого князя.
Маса – «вечір» – пастух Ізмаїла, служив посланцем, управитель дальньою стоянкою Ізмаїла біля гори Сеїр.
Хетгура – «запашна» – рабиня Ізмаїла, остання дочка Фарри від наложниці, 29 років, майбутня друга дружина Авраама.

Родина Лота та його люди:

Лот – «пахощі» – племінник Авраама, 61 рік, єврейський князь, змінив печеру гори Сеїр на табір молодшої дочки.
Маре – «кохана» – старша дочка Лота, 40 років, господиня південної стоянки.
Невуза – «батьківщина» – молодша дочка Лота, 38 років, господиня північної стоянки.
Моав – «батьківський» – син Маре, 11 років.
Бен-Аммі – «син мого народу» – син Невузи, 11 років.
Зіпрій – «деревина» – управитель південною стоянкою Лота.
Йонатан та Метушелах – старші пастухи-посланці від управителів Лота.

Царі-сусіди та їхні люди, друзі та вороги:

Іллікіір – «незалежний» – цар Кіріафаїма, царства Гілеад та південно-східних амореїв, 51 рік, великий цар Гілеада та Ханаана 1691 – 1680 рр. до Р.Х., цар Дамаска й великий цар Гілеада, Ханаана та Арама (царства Амуру) 1680 – 1652 рр. до Р.Х., аморей, голова військового союзу аморейських царів.

Ітілі – цар міста Адам на Йордані, старший син царя Іллікіїра, 26 років, воєначальник, очолив союз царів у 1680 р. до Р.Х., почав експансію до Єгипту в 1675 р. до Р.Х., завоював нижній Єгипет, став фараоном під ім'ям Салітіс та правив 1648 – 1629 рр. до Р.Х., засновник єгипетської династії гіксозів.

Шет – цар міста тель-Ель-Хаммам, молодший син царя Іллікіїра, 24 роки, цар Кіріафаїма та царства Гілеад з 1680 р. до Р.Х.

Маламор – «коник» – помічник головного стайняра та виконавець доручень царя Іллікіїра.

Фінеуліс – «майстерний» – начальник секретної служби царя Іллікіїра.

Мікша (Берзан) – «уподібнення» – колишній пастух Авраама, 53 роки, шпигун царя Іллікіїра, буде названий Берзаном, сином Шомула з Кіріафаїма.

Вамоша – «сумний» – один із старших воїнів Іллікіїра, друг і шпигун Єхойхіна, царя Саліма.

Самулінг – «випрошений дар богів» – радник царя Іллікіїра, царський посланник для вирішення особливих і складних справ, правитель Саліма після втечі царя з міста.

Явал – багатий скотар, батько Бішри та Ферона.

Ремур – юнак із супроводу воєначальника, який навчався раніше у Дамаску.

Етан – слуга царя Іллікіїра.

Чама – «запальний» – намісник міста Єрихон від царя Іллікіїра, аморей.

Варій – колишній цар Єрихона та ферезеїв, після його смерті влада повністю перейшла до намісника великого царя Чама.

Бікшер (прізвисько **Коваль**) – «вісник» – колишній воїн царя Варія, коваль-підмайстер, очолював загін месників.

Ханіна – сировар з Єрихону, батько двох синів та дід п'яти онуків.

Саф – «чистий» – цар Астарофа та царства Васан, цар рефамів (плем'я велетнів) та північно-східних амореїв, учасник військового союзу аморейських царів.

Кіторома – «корінь» – цар Арама та міста Дамаск та арамеїв.

Наджи – радник царя Дамаска, який протистоїть політиці амореїв.

Мурандзин – «прагнення» – господар дамаської школи.

Дардемуїл – «чеснота» – управитель школою у Дамаску.

Євтих – шкільний наглядач за порядком та дисципліною, секретний воїн амореїв.

Масто – старий воротар школи.

Бонорул – молодший кухар школи.

Азарія – син Хавіла, вчитель з математики, письма та природознавства.

Меїр – лікар школи.

Беуалель – вчитель з письма, обчислення часу та історії царств.

Бушон – торговець старим одягом, секретний воїн амореїв.

Зеїра – учень школи, арамей.

Чанан – майстер-плавильник із верхньої частини міста, свідок заповіту Азарії.

Шераг – торговець дорогоцінним камінням, другий свідок заповіту Азарії.

Кошор – дамаський купець, який купив крамницю Авраама в Дамаску.

Хаммурапі – великий цар аморейської династії, який правив у Вавилоні 1793 – 1750 рр. до Р.Х.

Хавіла – «окружність» – зоречот та поет, мудрець Вавилону та радник царя Хаммурапі, батько вчителя Азарії.

Хілкій – воїн царя Хаммурапі, друг вчителя Азарії, батько Нісана та дід Медада.

Нікмепі І – цар царства Яхмад, міста Халеб та північно-західних амореїв, син Ярим-Ліма ІІ, правив 1700 – 1675 рр. до Р.Х., учасник військового союзу аморейських царів.

Ярим-Лім – цар міста Алалах, дядько та васал царя Нікмепі І, аморей, учасник військового союзу аморейських царів.

Аммітакум – воєначальник Нікмепі І та син царя Ярим-Ліма міста Алалах, двоюрідний брат Нікмепі І, аморей, учасник військового союзу аморейських царів; у розвідувальній місії представлявся під ім'ям **Бумун**.

Ахгитофея – «господиня води» – ім'я змінено при одруженні на **Ніс-Ініссу** – «відкриває богу очі», дружина Аммітакума, дочка купця Білдада з Кадес-Варні.

Везо – «права рука» – старший воїн розвідників Аммітакума, керуючий заїжджим двором Дамаску.

Єхойяхін – «син принципів» – син Мелхиседека, цар Саліма та євусеїв.

Уріель – вельможа Саліма, радник царя Єхойяхіна.

Сіха – молода дівчина, дочка торговця Шадаха, яка загинула під час облоги Саліма.

Шаррукен (Саргон Аккадський) – прийомний син водоносу Аккі, садівник та виночерпій царя Ур-Забابی, цар міста Аккаде, цар царства Аккад, правив 2316 – 2261 рр. до Р.Х.; його дружина **Ташлултур** – колишня жриця міста Кіш, народила п'ятьох дітей.

Ур-Забабі – цар міста Кіш, правив 2322 – 2316 рр. до Р.Х., повалений Шаррукеном.

Лугальзагесі – цар міста Урук, правив 2336 – 2311 рр. до Р.Х., повалений Шаррукеном.

Араг – цар Кадес-Варні та амалікітян.

Авімелех – «батько мій цар» – цар Герара та филистимлян, 40 років.

Фіхол – «уста всіх» – воєначальник царя Авімелеха, 41 рік.

Файвел – «блискучий» або «сосунок» – начальник секретної служби царя Авімелеха, 35 років, молодший брат Фіхола, житель Герара.

Барух – «благословенний» – молодший брат царя Авімелеха, 39 років, князь і намісник Гази, торговий партнер Файвела.

Велвел, Дов, Бакрол і Міреш – філістимляни, воїни, підлеглі Файвела.

Мешок – «талісман» – син Хета, цар Хеврона та хананеїв.

Рамул – «посланник» – брат Мешока, воєначальник.

Бодер – «напористий» – брат Мешока, колишній скарбник – новий цар Хеврона і намісник великого царя Іллікіра.

Макод, Ваніш та його дружина **Ламуа** – гончарі з Кадес-Варні, майстри Хеврона.

Ефрон – син Цохарова, житель Хеврона та власник печери Махпели та поля при ній, родич братів-правителів.

*Роман написаний за відновленим
рукописом 1896 року
Колежського радника, доктора медицини
Котова Василя Львовича*

***«Я, Екклезіаст, був царем над Ізраїлем у Єрусалимі;
і віддав я серце моє тому,
щоб дослідити і випробувати мудрістю все,
що робиться під небом:
це тяжке заняття дав Бог синам людським,
щоб вони вправлялися в ньому».***

Екклесіаст 1:12-13.

Частина 1 ДАМАСК

Ханаан. Арам. Фаран.
Негев. Гілеад. Зайордання.
1685 р. до Р.Х.

Розділ 1. «На початку створив Бог...»

1

Для двох друзів восьмий рік (4 рік) навчання в дамаській школі розпочався зі зливи на двадцять п'ятий день після рівнодення. Потоки води струменіли вулицями міста, прямуючи до низини, де пролягало русло річки. Дощ недовго відблискував спадаючими краплями в променях вранішнього сонця і закінчився так само раптово, як і почався.

Царська половина міста знаходилася на невеликій височині і вона була відокремлена внутрішнім міським муром від його торгово-ремісничої частини, яку городяни ділили, у свою чергу, на лівий і правий берег відповідно до течії річки.

Зустрівши караван з новим товаром біля головних воріт міста, Нісан направив погоничів до ринкової площі, де розташовувалася крамниця Авраама та їхня з Ганною хата. Сам охо-

ронць княжого спадкоємця повів хлопчиків уздовж лівого берега річки, до внутрішніх воріт, щоб потрапити в іншу частину міста Там розташовувався не лише царський палац і будинки вельмож та воїнів, а й знаменита школа письма та різних наук, яка стала на кілька років домом для Ісаака та Медада . Перескакуючи через калюжі, діти бігли перед своїм проводжатим, намагаючись так тупнути ногою по черговій водній перешкоді, щоб якнайбільше забризкати товариша. Пройшовши повз варту внутрішніх воріт, учні пішли більш статечно та спокійніше, відчуваючи на собі суворий погляд батька Медада.

Всім, хто йшов від внутрішніх воріт міста в західному напрямку, здавалося, що високі стіни школи, які раптово з'являються з-за рогу, прагнуть стати будинком навіть для сонця, яке спускалося до землі. Величезна тінь швидко насувалася на дітей, які поспішали потрапити в обитель знань та світу істини до настання темряви.

– Батьку, коли ми побачимось наступного разу? – спитав на ходу Медад, трохи пригальмовуючи, щоб порівнятися з батьком.

– Пройде рівно один місяць і ви зможете два дні погостювати в нашій крамниці. Я домовлюся про це з управителем, – відповів Нісан, погладивши сина по волоссю.

– Дардемуїл хороша і добра людина, він нас відпустить, не те що цей гидкий Євтих, – вставив своє зауваження Ісаак, згадавши про проблеми з наглядачем за порядком і дисципліною, коли той вперше з'явився в школі за два місяці до останнього рівнодення.

– Це той ваш новий наглядач за учнями? – спитав батько Медада, зупиняючись біля воріт школи.

– Так, його ніби спеціально взяли, щоб він мучив усіх нас, – підтвердив Ісаак, і з сумом подивився в обидва боки вулиці, що занурювалася у вечірню напівтемряву.

З вікна над брамою визирнув старий воротар з палаючим смолоскипом у руці. Вставивши нічне світило у спеціальний держак між вікном і верхнім краєм воріт, він придивився до людей, які зупинилися біля головного входу до школи.

– А, пане Нісан, зараз відкрию... Зараз ... – старий зник у вікні і незабаром його кректання по той бік воріт змінилося скрипом засувів.

– Вітаю вас, шановний Масто, – одноокий воїн притиснув руку до грудей і злегка вклонився, пропускаючи дітей повз себе.

– Будьте благословенні, пане Нісан, радий бачити вас усіх у силі та здоров’ї і бажаю вам успішної торгівлі, – воротар теж чемно вклонився, наскільки дозволяла це зробити його згорблена спина, і зачинив ворота.

З внутрішнього боку воріт знову заскрипів засув. Нісан підвів голову, глянув на палаючий смолоскип і попрямував геть. Прибувший караван мали вже до цього часу розвантажити і відвести верблюдів у караван-сарай, розташований між лавкою і головною міською брамою. Там було вже все оплачене і приготовлена вечеря, ночівля для погоничів, а також простора загорода з годівницями для горбатих ходаків.

Шкільний воротар провів дітей через широке подвір’я до будинку, де знаходилася кухня та їдальня для учнів. У великій спільній кімнаті вже нікого не було. На розстеленому на підлозі полотні, серед безлічі хлібних крихт, стояв ще не прибраний брудний посуд. На кухні два кухара гриміли горщиками і тихо перемовлялися між собою.

– Я сподіваюся, для цих двох панів ще знайдеться якась їжа? – спитав старий, заглядаючи у двері кухні.

– Знайдеться, все знайдеться... Хай сідають он там, біля вікна, я зараз все принесу, – пролунав із-за дверей голос старшого кухара. – Бонорул, віднеси цю страву і глек пану Азарії... Бідний наш вчитель Азарія..., – зітхнув кухар, проходячи повз воротаря з шматком сиру на блюді та з солодким ягідним напоєм у глеку.

Масто теж сумно похитав головою, а Ісаак та Медад переглянулися між собою. Азарія, який навчав дітей рахунку, письму та таємницям навколишнього світу, був їхнім улюбленим вчителем, з яким вони найбільше проводили часу. Він став для них не просто найкращим наставником, а й справжнім другом.

Своєї сім’ї він не мав і всього себе він присвячував школі та дітям. Всі в школі його поважали і цінували, а з учнів, тільки ледарі, брехуни та лицеміри намагалися не зближуватися з ним близько. Але особливі, можна сказати, батьківські почуття вчитель відчував до Медада, онука свого старого друга, батька Нісана. З появою цього хлопчика в школі, Азарія часто занурю-